دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر
فصلنامه‌ی علمی فضای جغرافیایی

سال بیست‌وسوم، شماره‌ی ۸۲
تابستان ۱۴۰۲، صفحات۱۷۷-۱۵۵

DOI:10.52547/GeoSpa.23.2.155

فرزاد کرمی[۱]
*حمید برقی[۲]
یوسف قنبری[۳]

بررسی عوامل مؤثر در تحقق حکمروایی شایسته محلی: موردپژوهش (روستاهای بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر و بخش موسیان شهرستان دهلران)

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۷/۱۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۱٤

چکیده

امروزه در مقایسه با گذشته، توسعه‌ی روستایی، با مفهوم مدیریت، پیوندی گسترده یافته است. مدیریت کارآمد روستایی نیازمندِ بهره‌گیری از دیدگاه‌های نوین مدیریتی در فرایند توسعه ازجمله حکمروایی خوب و به‌ویژه، حکمروایی شایسته‌ی روستایی است. در این راستا، پژوهش کنونی باهدف تبیین و بررسی مؤلفه‌های اثرگذار بر تحقق حکمروایی خوب در فضاهای سکونتگاهی روستایی بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر و هم‌چنین بخش موسیان شهرستان دهلران تدوین‌شده است. گردآوری داده‌ها مبتنی بر منابع کتابخانه‌ای و پیمایشی با ابزار پرسش‌نامه و جامعه‌ی آماری خبرگان و کارشناسان گستره‌ی موردپژوهش است.. نتایج روابط علّی درروش دیمتِل گویای آن است که در بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر، مؤلفه‌های کارایی و اثربخشی اثرگذارترین و قانون‌مندی، اثرپذیرت رین شاخص و در بخش موسیان شهرستان دهلران، مؤلفه‌ی شفافیت، اثرگذارترین و عدالت‌محوری، اثرپذیرت رین شاخص حکمروایی شایسته‌ی روستایی هستند. نتایج ضریب همبستگی نشان داد که بین مؤلفه‌های حکمروایی روستایی (مشارکت، پاسخگویی، قانون‌مندی، مسئولیت‌پذیری، توافق گروهی، عدالت‌محوری، شفافیت، کارایی و اثربخشی) در بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر با پایداری روستایی و همه‌ی مؤلفه‌های آن، به‌جز پایداری اجتماعی،

۱- دانشجوی دوره دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
*۲- گروه آموزشی جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران. (نویسنده مسئول). E-mail: h.barghi@geo.ac.ir
۳- گروه آموزشی جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

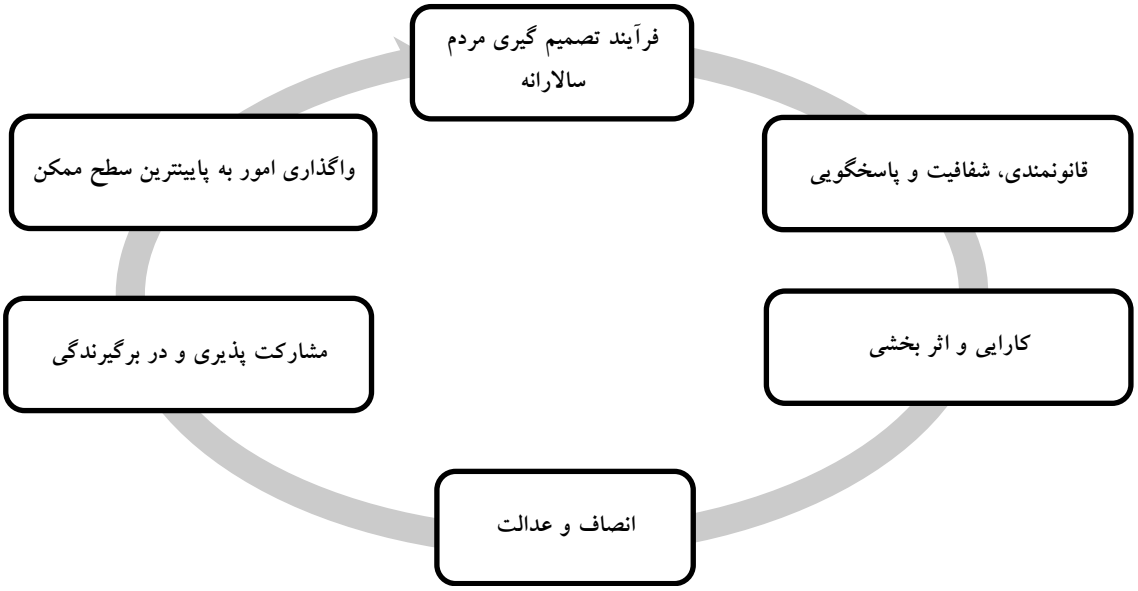
رابطه‌ای مثبت و معنادار وجود دارد ($p\leq0.05$). و در بخش موسیان شهرستان دهلران میان مؤلفه‌های حکمروایی روستایی با مؤلفه‌های پایداری به‌جز زیست‌محیطی رابطه معنی‌داری مشاهده‌شده است ($p\geq0.05$). و نیز یافته‌های آزمون توکی نشان می‌دهد که روستاهای بخش موسیان وضعیت بهتری ازلحاظ پایداری نسبت به بخش مرکزی دارند.

واژگان کلیدی: حکمروایی خوب، حکمروایی شایسته‌ی روستایی، توسعه‌ی پایدار روستایی، بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر، بخش موسیان شهرستان دهلران.

مقدمه

پژوهشگران علوم مختلف از سالیان قبل برای رفع مشکلات نواحی و جوامع روستایی مانند فقر، بیکاری، مهاجرت و ... تلاش کرده‌اند و بر اساس دیدگاه یا زمینهٔ مطالعاتی خود، هریک جنبه‌های مختلفی را مدنظر داشته و راهکارهای مختلفی را بهبود وضعیت جوامع روستایی پیشنهاد کرده‌اند. در این میان اعتقاد برخی از محققان بر این است که برای حل مسائل و مشکلات نواحی روستایی باید به همهٔ جنبه‌ها توجه کرد و توسعه جوامع روستایی باید پایدار باشد. می‌توان چنین گفت که همه مسائل و مشکلات روستایی درنهایت باید توسط سیستم مدیریت یا اداره آن حل شود و درواقع اگر بخواهیم راه‌حلی با در نظر گرفتن همه جوانب ارائه کنیم باید به مدیریت و شیوه اداره روستاها یا حکمروایی در آن‌ها توجه کنیم. این دیدگاه در مطالعات محققان مختلف و در کشورهای متفاوت موردتوجه قرارگرفته است. درواقع مسئله اصلی این پژوهش این است که با توجه به وجود مشکلاتی مانند فقر روستایی، بیکاری، مهاجرت، مسائل مربوط به کشاورزی و .... با شناخت وضعیت روستاها ازنظر شاخص‌های توسعه پایدار و عواملی که می‌تواند به تحقق مدیریت مطلوب‌تر یا حکمروایی خوب در روستاها کمک کند، را معرفی نماید. برای درک بهتر مسئله، ابتدا نیاز به تعریف واژه حکمروایی است و می‌توان چنین گفت که واژه حکمروایی، مجموعه‌ای وسیعی از روش‌هایی را شامل می‌شود که برای اداره امور مشترک بین بخش‌های دولتی، عمومی، خصوصی و جامعه مدنی به کار گرفته می‌شود. برنامه توسعه سازمان ملل متحد، حکمروایی را چنین تعریف می‌کند: اعمال اقتدار اقتصادی، سیاسی واداری برای اداره امور کشور- در تمام سطوح قلمرویی- شامل ابزارهایی که حکومت با آن‌ها انسجام و یکپارچگی اجتماعی را ترویج می‌دهد و رفاه و بهگشت زندگی مردم را تضمین می‌نماید (Meydari et al., 2005) و این اعمال اقتدار، شیوه‌های مدیریت و اداره امور جامعه در یک کشور و رابطه شهروندان و حکومت‌کنندگان است. اهمیت این مسئله هنگامی برجسته‌تر می‌شود که برای بسیج و بکار گرفتن منابع نوین در سطح اجتماع محلی، نیاز به رابطه‌ای دوسویه و مشارکتی فراگیر است که به‌تنهایی با اعمال اقتدار حکومت از بالا به دست نمی‌آید و توجه به حکمروایی، موجب به چرخ توسعه آوردن منابع از پایین خواهد شد معیارهای برای خوب شدن حکمروایی در نظر گرفته می‌شود معیارهای کم‌وبیش موردتوافق همگانی در این خصوص عبارت‌اند از:

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]



شکل ۱: معیارهای کلی حکمروایی خوب (Sarrafi, 2008: 7)

Figure 1: The general criteria of good governance(Sarrafi, 2008: 7)

مجموع معیارهای گفته‌شده باید در همبستگی و تقویت متقابل، بررسی و نگریسته شود (sarrafi, 2008: 7; saidi, 2008). حکمروایی خوب به‌عنوان امری جوهری در توسعه پایدار بحث اصلی در گفتمان توسعه است که به‌طور نمادین، بیانگر تغییر پارادایم نقش دولت‌هاست. در همین چارچوب، می‌توان حکمروایی را به‌مثابه مکانی- فضایی شدن قدرت دولت و تقسیم آن به سطوح مختلف (جهانی، ملی، سازمانی، جوامع محلی) همراه با مشارکت مردم، نهادهای محلی و سازمان‌های غیردولتی دانست که این اطمینان ایجاد شود که صدای فقیرترین، کوچک‌ترین و آسیب‌پذیرترین افراد و گروه‌های جامعه و مکان‌های زیست دور و در حاشیه به گوش تصمیم‌گیرندگان در هنگام تخصیص منابع عمومی رسیده و بین تمامی ذی‌نفعان (دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی) اجماع نظر و توافق به وجود آید(Roknedine Eftekhari et al., 2012: 2). در خصوص حکمروایی فضایی، پارادایم نوین روستایی، نیازمند تغییرات اساسی و مهمی است به‌نحوی‌که بتواند ضمن درک و عملیاتی نمودن سیاست‌های مختلف، اثرات متقابل رویکرد چند سطحی حکمروایی را در برگیرد (OECD, 2016 - 2017). افزون بر این با توجه به ناکافی بودن ساختار سلسله مراتبی سنتی در اثربخشی و تنظیمم سیاست‌های اتخاذشده، حکمروایی خوب نیازمند توجه به روابط عمودی و افقی سطوح مختلف فضایی (ملی، محلی) است (OECD, 2016 - 2017). در طول دهه‌های اخیر حکومت محلی روستایی در بیشتر کشورها با تغییرات زیادی همراه بوده است. میزان و اهمیت این تغییرات با متناسب با هر کشوری متفاوت بوده است، لذا، در یک مفهوم وسیع‌تر، حکومت محلی روستایی از دوره پدرسالاری[4] به دوره دولت‌گرا[5] و نهایتاً به «حکمروایی»[6] در آستانهٔ قرن بیست و یکم تغییر کرده است. این تغییرات تحولات نشان می‌دهد که او لا

4- Paternalist
5- Statist
6- governance

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

بخشی از باز ساخت روستایی بوده و اینکه نقشی برای شکل‌گیری واجرای سیاست روستایی، توزیع قدرت، سامان‌دهی اقتصاد و جوامع در نواحی روستایی بوده است(woods, 2005: 160). در همین راستا، حکمروایی روستایی علاوه بر اینکه تصمیمات و سیاست‌های توسعه روستا را به اجرا درمی‌آورد، با منافع ملی، منطقه‌ای و محلی نیز همسو بوده است. بنابراین، در این پارادایم بیشترین تأکید بر تقویت مسیر عمومی اندیشه و مدیریت توسعه‌ای است تا مردم و شهروندان ساکن در روستاها، بتوانند برای سرنوشتشان تصمیم بگیرند. همچنین می‌توان گفت که اولویت‌های توسعه پایدار سرزمین، مبتنی بر اجماع جامعه محلی باید باشد تا فرایند تصمیم‌گیری درباره نحوه تخصیص منابع برای کلیه مردم هموارتر گردد(UNDP, 2002). درواقع؛ حکمروایی شایسته می‌تواند به توسعه، ارتقاء کیفیت زندگی و کاهش فقر در نواحی روستایی منجر شود. در کشور ما نیز در مورد حکمروایی خوب در نواحی شهری (Firouzi, 2017: 265-284) و همچنین در نواحی روستایی (kabiri, 2019: 75-97) پژوهش‌هایی انجام‌گرفته است اما نوآوری پژوهش حاضر در استفاده از روش‌های نوین و ترکیبی و همچنین شناختن وضعیت موجود روستاها ازنظر شاخص پایداری و سپس مشخص کردن وضعیت عوامل اثرگذار در حکمروایی در هر ناحیه می‌باشد. با توجه به مبانی نظری که در بالا آورده شد، برای رسیدن به هدف این پژوهش که شناسایی وضعیت عوامل مؤثر در تحقق حکمروایی خوب در روستاهای دو بخش موسیان و دهلران می‌باشد، اقدام به واکاوی مؤلفه‌های حکمروایی خوب محلی در سکونتگاه‌های روستایی و میزان توجه به این مؤلفه‌ها در سطوح عملیاتی محدوده موردمطالعه و مقایسه تطبیقی این ویژگی‌ها در این دو بخش گردید. در این راستا پژوهش حاضر تلاش دارد تا به این سؤال پاسخ دهد که عوامل مؤثر در حکمروایی شایسته محلی در سکونتگاه‌های روستایی بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر و بخش موسیان شهرستان دهلران کدام‌اند؟

پیشینه تحقیق

برای پاسخ به سؤال اصلی پژوهش در ابتدا لازم است توضیح کامل‌تری در مورد رویکرد یا نوع نگاه به مسئله و حکمروایی خوب و چرایی انتخاب آن داده شود. مفهوم حکمروایی در نشست ریو ۲۰۱۲ به‌عنوان یکی از مباحث اصلی توسعه پایدار معرفی شد(Oliveira et al., 2013: 138) این مفهوم جایگزینی برای روش‌های سنتی مدیریت و حکومت تلقی شده و به‌عنوان یک‌نهاد غیردولتی و سازمان سیاسی که برای رسیدگی به مشکلات سیاست‌گذاری به وجود آمده‌اند تعریف‌شده است. (Uson et al., 2016: 63). بحث حکمروایی خوب در پایان جنگ سرد در محافل بین‌المللی به‌عنوان یک اصل مطرح گردید(Manyi, 2007: 30). اخیراً با مفاهیمی همچون دموکراسی، جامعه مدنی، مشارکت عمومی، حقوق انسانی و توسعه اجتماعی پایدار معنا پیدا می‌کند (Zahdi et al., 2012: 56) در این راستا، حکمروایی خوب فرایندی است که معیارهای مانند مدیریت امور عمومی بر اساس قانون و مشارکت گسترده مردم، شفافیت، برابری، کارایی و اثربخشی، پاسخ‌گویی، عدالت، حساب پذیری همراه است (United Nations Development Programme, 2002; Graham, 2003).

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

اگرچه تمرکز حکمروایی خوب بیشتر در سطح کلان مطرح است و کمتر در سطوح محلی موردتوجه قرار دارد(Woreda, 2017: 131). حکمروایی خوب در طی سال‌های اخیر مورد بسیاری از مجامع و سازمان‌های بین‌المللی قرار گرفت است و به نظر می‌رسد که در ادبیات توسعه بین توسعه پایدار و حکمروایی خوب ارتباط نزدیکی برقرار بوده و این امر بررسی آن را در سطح ملی تا محلی دوچندان می‌کند (Matova,2002: 122, Dwyer et al., 2009, Frank et al., 2013). اهمیت این موضوع زمانی قابل‌درک است که کاهش فقر، اشتغال و رفاه پایدار، حفظ و صیانت از محیط‌زیست به همراه داشته باشد(Bemile and Boateng, 2015: 154)؛ بنابراین، رویکرد فوق ازجمله جدیدترین رویکردهای است که در زمینه مدیریت پایدار روستایی مطرح‌شده است (Pazoki, 2020: 93-112). امروزه در مباحث و ادبیات موجود در ارتباط باسیاست گذاری، برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه در نواحی روستایی، کمتر منبعی را می‌توان پیدا نمود که در آن موضوع حکمروایی موردبحث قرار نگرفته باشد (Farajirad et al., 2013: 143). موضوع حکمروایی خوب روستایی به‌نوعی فراهم‌کننده و بسترسازی برای مشارکت حکومت‌ها و اجتماعات محلی برای پیاده کردن سیاست‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی می‌باشد (norouzi et al., 2018: 663-649).

علیرغم پذیرش اهمیت و جایگاه حکمروایی خوب در مجامع علمی بین‌المللی، هنوز هم تفاوت‌هایی در تبیین نظری، مقدمات اجرایی، چهارچوب‌ها و قلمرو موضوعی آن وجود دارد(saidi, 2008: 333). برخی از جنبه‌های مهم حکمروایی خوب که در مطالعات مختلف به آن اشاره‌شده به‌طور خلاصه شامل موارد زیر است: پایداری، محیط و سیاست‌های برنامه‌ریزی فضایی در سطوح محلی، مفاهیم رهبری، حکمروایی و روابط بین این دو مقوله، پیش‌بینی مکانیزم مشارکت ذینفعان بخشی و محلی، افزایش ظرفیت‌های منحصربه‌فرد منابع توسعه‌ای، فرآیند شناسایی و درگیری اجتماعات محلی در تصمیم‌گیری‌های مربوط به برنامه‌ریزی فضایی (Macken walsh, 2011; Andrew Beer ,2014; vitudes, 2016; Vitudes, 2016).

افزون بر این حکمروایی عموماً در ارتباط با فرآیند تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری تعریف‌شده است که بر اساس آن تصمیم‌گیری‌ها باید به‌صورت جمعی با مشارکت ذی‌نفعان چندگانه و به‌صورت فرآیندی شفاف و پاسخگویانِ صورت بگیرد (Farajirad, 2013: 57). به‌طور خلاصه می‌توان چنین بیان داشت که اگر قرار به حل مسائل و مشکلات متعدد روستاها باشد، باید مدیریت این کار را انجام دهد و این شیوه اداره نواحی روستایی یا حکمروایی است که باید به‌گونه‌ای اتخاذ شود که منجر به توسعه روستاها و حل مشکلات شود.

رویکردها و نظریه‌های حکمروایی خوب روستایی

مهم‌ترین رویکردهای نظری که با موضوع تحقیق قرابت بیشتری دارند به شرح زیر آمده‌اند:

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]



شکل ۲: مهم‌ترین رویکردهای نظری مرتبط با موضوع تحقیق: مأخذ، (Norouzi and Ebrahimi, 2018).

Figure 2: The most important theoretical approaches related to the research topic: Source, (Norouzi and Ebrahimi, 2018).

در جدول(۱) ، به‌صورت اجمالی پیشینه تحقیقات داخلی و خارجی صورت گرفته است که به چند مورد آن اشاره‌شده است.

جدول ۱- پیشینه تحقیق

Table 1- background research

محققان	نتایج تحقیق
Frans et al (2009)	رویکرد مدیریتی برای توسعه اجتماعات در سیاست‌های روستایی ایالات‌متحده روستایی کاملاً رایج است. نتایج نشان می‌دهد که دولت‌های مرکزی رویه‌های جدیدی را به‌منظور تصمیم‌گیری از طریق تکنیک‌های مدیریتی نظیر؛ سیستم‌ها و ابزارهای اجرایی اتخاذ می‌کنند. همچنین ارزش‌های مدیریتی مانند؛ توانمندسازی محلی و کارآفرینی در سطوح پایین حکمروایی تقویت می‌شود. این در حالی است که دولت‌های فدرال موانع سازمانی را برای توسعه ایجاد نموده که سبب می‌گردد فرصت کمی برای ابتکارات محلی ایجاد گردد که به‌منظور برون‌رفت از این مشکل رهبری اجتماعات به‌عنوان یک عامل اثرگذار و کلیدی برای رفع این موانع عمل می‌کند (Darvishi, 2019).
Raja Kasim et al (2013)	هدف اصلی این پژوهش ایجاد مرکز تحول روستایی گسترش بازار برای حمایت از محصولات بومی می‌باشد، تمرکز فقط بر دو جنبه بازارهای خصوصی و عمومی محدود شده است از مدل‌هایی نوین نوآوری برای پاسخگویی به نیاز حکومت‌داری برای تجارت کشاورزی استفاده‌شده است که از نتایج این تحقیق انتظار می‌رود به تدوین سیاست‌های جدید و راهکارهای قابل‌اعتماد برای ارزیابی مدل مدیریت نوآورانه و پایدار روستایی برای مؤسسات جهانی کمک کند.
Arora-Jonsson (2017)	در پژوهشی به نقش آزادی و مشارکت مردمی در حاکمیت جدید روستایی با محوریت سیاست خرد دموکراسی در سوئد پرداختند و به تشریح این موضوع پرداختند که انجمن‌های داوطلبانه و مردمی نقش اصلی در تدوین و سیاست‌های روستایی و ارائه استراتژی‌های توسعه روستایی سوئد دارند.
Zhenning et al (2018)	در این تحقیق، معضل توسعه زمین و حکمرانی در روستایی چین به‌صورت یک مطالعه مقایسه‌ای مبتنی بر سه شهر در استان ژجیانگ را موردبررسی قرار داده‌اند؛ نتایج حاکی از لزوم توجه بیشتر به انگیزه‌های خانه‌سازی روستایی، علایق ذینفعان و میزان بودجه تخصیص داده به این امر و نقش دولت به‌عنوان یکی از ارکان حکمروایی روستایی در آینده این پروژه است.

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

ادامه جدول ۱- پیشینه تحقیق

Countinue of table 1- background research

Anabestani and Soleymani (2019)	به بررسی اثر حکمروایی خوب روستایی در افزایش کیفیت محیطی سکونتگاه‌های روستایی بخش مرکزی شهرستان نیشابور پرداخته‌اند به‌منظور سنجش متغیر حکمروایی از شاخص‌های مشارکت، بینش راهبردی، مسئولیت‌پذیری و ...، و از کیفیت محیط مسکونی، کیفیت زیرساخت و ... برای سنجش کیفیت کالبدی سکونتگاه‌های روستایی استفاده کرده‌اند. با استفاده از آزمون پیرسون به این نتیجه رسیده‌اند که بهبود عملکرد حکمروایی منجر به افزایش کیفیت کالبدی می‌شود. و نتایج PLS نشان داده است که حکمروایی خوب به میزان ٦٢ درصد بر بهبود کیفیت کالبدی سکونتگاه‌ها تأثیر دارد. به دلیل توجه نکردن به ساخت اصولی مسکن روستایی، نامناسب بودن وضعیت راه‌های روستایی و ... که می‌تواند نتیجه انتخاب فرد نامناسب به‌عنوان مدیر محلی، آشنا نبودن مدیران به قوانین و مقررات، اطلاع نداشتن از نقاط قوت و ضعیف نواحی روستایی باعث کاهش کیفیت کالبدی در سکونتگاه‌های روستایی شده است.
Rambu Atahau et al (2020)	در تحقیقی با عنوان اقتصاد پایدار روستایی با محوریت حکمروایی محلی یا دولتی؟ به دنبال ارائه توسعه مدل‌های خرد پایداری و تدوین سیاست‌هایی برای کاهش فقر در جوامع روستایی در شرق سومبا با مدیریت محلی خوب روستایی بوده‌اند، آن‌ها با استفاده از معادلات ساختاری (SEM) نقش واسطه‌ای عوامل حکمرانی در پایداری اقتصاد خرد را نشان داده‌اند.و به این نتیجه رسیده‌اند که صندق اطلاعات مالی باید نگرش مثبت خود را به محیط‌زیست و روش‌های سبز را برای دستیابی به پایداری بکار ببرد تا توانایی روند تحول به‌طرف یک (MFI) سبز را داشته باشد که در درازمدت از طریق حمایت از حکمرانی خوب زنده بماند.
Dadvar khani et al(2011)	در تحقیقی با عنوان حکمروایی خوب راهبردی برای کاهش فقر روستایی تدوین کرده‌اند؛ نتایج حاصل از پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد، حکمروایی خوب با دارا بودن شاخص‌هایی نظیر مشارکت، قانون‌گرایی و ... از طریق راهکارهای افزایش مشارکت فقرا، افزایش قابلیت‌های فقرا از طریق بهبود خدمات اساسی، ایجاد فرصت‌های اقتصادی از طریق افزایش میزان دسترسی به بازار، ایجاد تور ایمنی مناسب در برابر شوک‌های اقتصادی و تأمین امنیت فقرا در برابر فساد، جرم و جنایت، سبب کاهش فقر می‌شود. به‌گونه‌ای که حکمروایی خوب با بهبود شرایط حکومت، افزایش آزادی و دخالت مردم در تعیین سرنوشت خود و طراحی برنامه‌های توسعه توسط خود مردم سبب ایجاد فرآیندهای نوین اداری، تغییر شیوه‌های تأمین معاش و درنتیجه کاهش فقر خواهد شد.
Rahmani Fazli et al (2015)	به مطالعه بنیان‌های نظری حکمروایی خوب در فرایند مدیریت روستایی نوین پرداخته‌اند و معتقدند حکمروایی روستایی به‌عنوان فرایندی نوین در حکومت با دارا بودن شاخص‌های خاص خود می‌تواند مبحث نوینی در زمینه مدیریت روستایی مطرح کند و سبب توانمندسازی ساکنین نواحی روستایی در زمینه متفاوت مدیریت اعم از تصمیم‌سازی، اجرا و ارزیابی گردد. بنابراین این رویکرد با اصول، معیارها و شاخص‌های حکمروایی خوب می‌تواند رویکردی مطلوب در ساختار نوین مدیریت روستایی و همچنین نقشی وادارنده درروند توسعه پایدار سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فضایی و مدیریت توسعه روستایی داشته باشد.
Taleshi et al (2018)	الگوی فضایی حکمروایی خوب روستایی پیرامون کلان‌شهر کرج را موردمطالعه قراردادند؛ بررسی نتایج حاصل از رتبه شاخص‌ها در حکمروایی روستایی در حکومت‌های محلی نشانگر آن است که مشارکت، شفافیت، پاسخگویی و اجماع محوری مهم‌ترین شاخص تأثیرگذار و عدالت محوری، کارایی و اثربخشی، قانونمندی مسئولیت‌پذیری و مشروعیت، ضعیف‌ترین شاخص تأثیرگذار بر حکومت‌های محلی موردنظر است. در این پژوهش ۵۳ درصد از روستاییان موردنظر دارای حکمروایی خوب، ۲۵ درصد متوسط و ۲۲ درصد حکمروایی ضعیفی دارند منحنی حکمروایی روستایی از شمال به جنوب وضعیت مطلوبی دارد.
Khoshfar et al (2019)	در این تحقیق؛ تحلیل عملکرد مدیریت روستایی با استفاده از شاخص‌های حکمروایی خوب در روستاهای شهرستان زرین‌دشت مطالعه شده است. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که میزان رضایت‌مندی روستاییان شهرستان زرین‌دشت از شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی در وضعیت نامناسب قرار دارند.

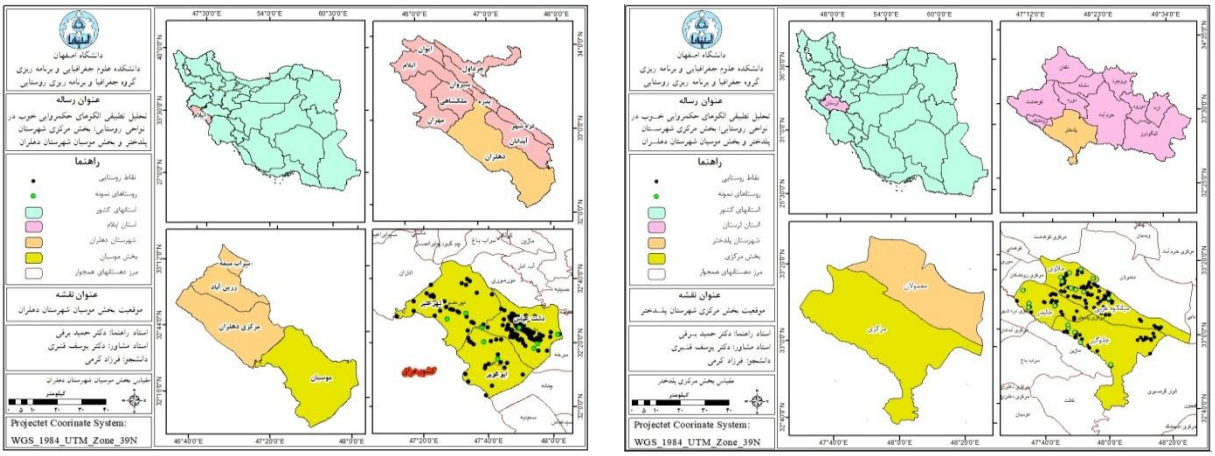
موادوروش ها

معرفی محدوده موردمطالعه

شهرستان پل‌دختر یکی از شهرستان‌های استان لرستان است که در جنوب غرب این استان قرارگرفته است. این شهرستان دارای ۲ بخش بانام‌های مرکزی و معمولان است. بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر، با مساحتی بالغبر ۲۲۷۵ کیلومترمربع وسعت دارد. بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ دارای ۱۱۸ آبادی روستایی و ۷۳۳۰ خانوار با ۲۵٤۳۳ نفر

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

جمعیت روستایی بوده است. شهرستان دهلران به مرکزیت شهر دهلران، در فاصله ۲۳۰ کیلومتری شهر ایلام و در قسمت جنوب استان ایلام قرارگرفته است. این شهرستان متشکل از سه بخش مرکزی دهلران، بخش موسیان و بخش زرین‌آباد و دارای چهار کانون شهری شامل دهلران، موسیان، پهله و میمه می‌باشد. بخش موسیان بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ دارای ٤٠ آبادی روستایی و ۳۳٤۱ خانوار با ۱٤۹۹٦ نفر جمعیت روستایی دارای سه دهستان نهرعنبر، دشت عباس و ابوغویر می‌باشد مساحت کل بخش ۳۰۲٤۹٤ هکتار بوده که از این میزان، دهستان نهر عنبر دارای ۱۲٤۹۰۸ هکتار با دهستان دشت عباس دارای ۸۹۹۲۱ هکتار و دهستان ابوغویر دارای ۸۷٦٦٥ هکتار می-باشد(شکل ۳ و ٤).



شکل ۳: موقعیت بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر سال (2017) **شکل ٤: موقعیت بخش موسیان شهرستان دهلران سال (2017)،**

Figure 4: Location of Musian district of Dehloran County **Figure 3: Location of the central District of Poledokhtar County(2017)**

روش‌شناسی پژوهش

نوع تحقیق، کاربردی؛ روش بکار گرفته توصیفی- تحلیلی مبتنی بر منابع اسنادی- پیمایشی است. جهت تجزیه‌وتحلیل عوامل علّی اثرگذار بر حکمروائی شایسته روستایی در بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر و بخش موسیان استان ایلام، از تکنیک دیمتل و از SPSS آزمون‌های (T, Anova, Tukey) برای مقایسه و وضعیت پایداری روستاهای موردمطالعه استفاده‌شده است. تکنیک دیمتل یکی از انواع روش‌های تصمیم‌گیری بر اساس مقایسه‌های زوجی است. پس از تشکیل یک ماتریس مقایسه زوجی بین معیارهای این پژوهش استفاده از یک طیف مشخص برای نمره دهی (بدون تأثیر، ۰، تأثیر بسیار کم، ۱، تأثیر کم، ۲، تأثیر زیاد، ۳ و تأثیر بسیار زیاد ٤) استفاده‌شده است. از هر خبره خواسته می‌شود تا سطحی را که نشان‌دهنده تأثیرات i بر j معیار است، مشخص کند. این مقایسات دوبه‌دو بین هر دو معیار با aij بیان‌شده و معیار رتبه‌بندی عدد صحیح از ٤،۳،۲،۱،۰ می‌باشد. بعد از جمع‌آوری اطلاعات، میانگین نظرات خبرگان و متخصصان به‌صورت مقایسات زوجی در نظر گرفته‌شده است. در ادامه، اقدام به نرمالیزه کردن ماتریس میانگین ارتباط معیارها پرداخته‌شده است. در این فرمول k به‌صورت زیر محاسبه می‌شود. ابتدا جمع تمامی سطرها و ستون‌ها محاسبه می‌شود. معکوس بزرگ‌ترین عدد سطر و ستون k را تشکیل می‌دهد.

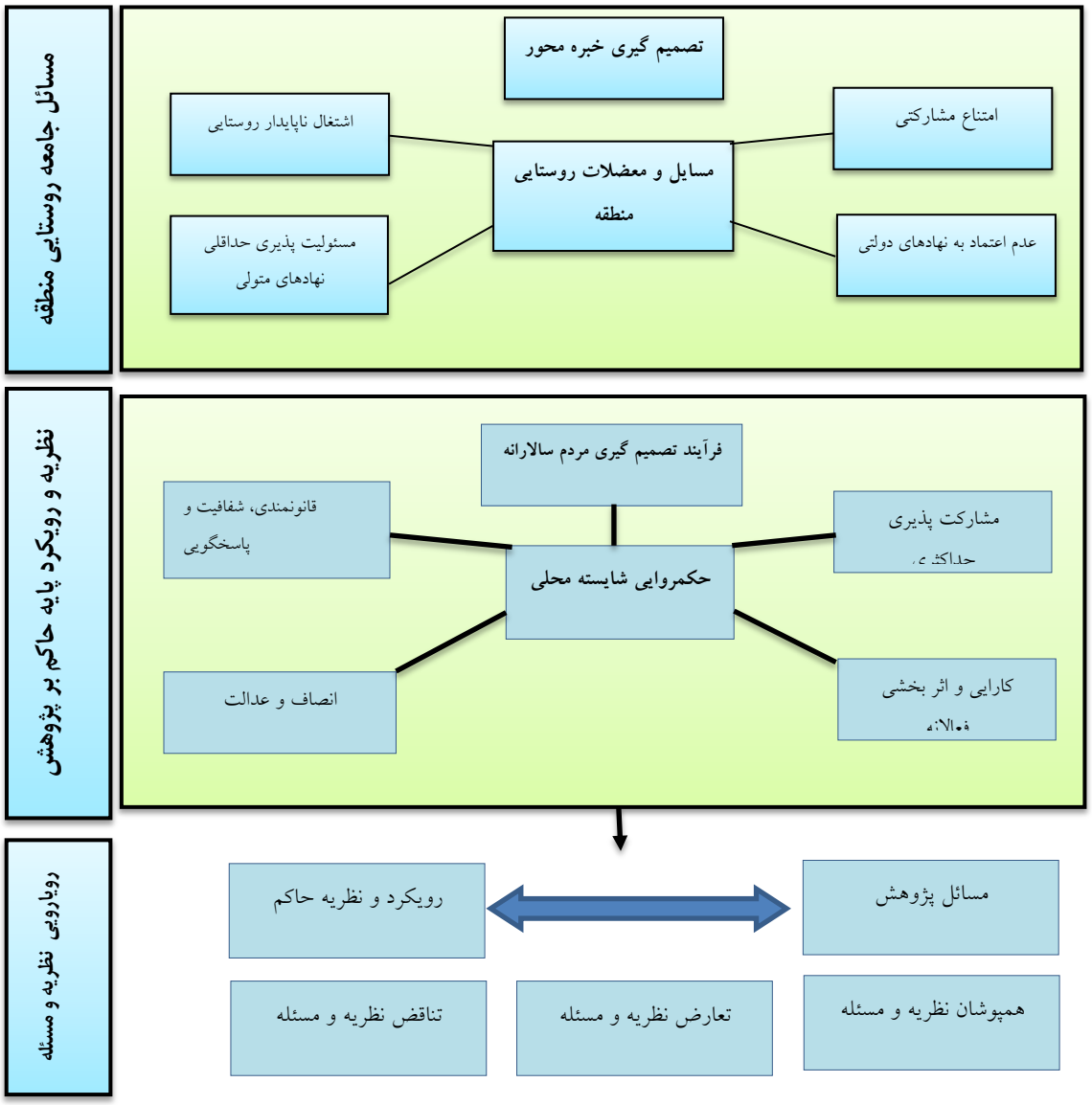
[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

رابطه(۱) $$K = \frac{1}{\max \sum_{j-1}^{x} ij}$$

بعد از نرمال کردن ماتریس ارتباط مستقیم با استفاده از رابطه زیر اقدام به محاسبه ماتریس ارتباط کامل بین معیارها می‌شود:

رابطه(۲) $$T = N \times (1 - N)$$

درنتیجه، معیارهای تأثیرگذار مشخص می‌شوند به این معنی که این معیارها تأثیر مستقیم بر سایر معیارها درروند تحقق حکمروایی شایسته و به‌تبع آن توسعه پایدار روستایی دارند. برای سنجش روابط بین حکمروایی شایسته و توسعه پایدار روستایی از آزمون پیرسون، و برای وضعیت پایداری روستاها از آزمون توکی بهره گرفته‌شده است.



شکل۵: مدل مفهومی تحقیق

Figure 5: Research conceptual model

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

بحث و نتایج

بررسی روابط علّی مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر

در این مرحله، نتایج حاصل از روش دیمتل، برای تعیین روابط میان شاخص‌ها از یکدیگر ارائه‌شده است. بر این اساساً، نتایج اصلی شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی در شهرستان پل‌دختر به‌صورت جدول (۲) نشان داده‌شده است.

جدول ۲- نتایج اصلی شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی در بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر

Table 2- The main results of good rural governance indicators in the central district of Poledokhtar county

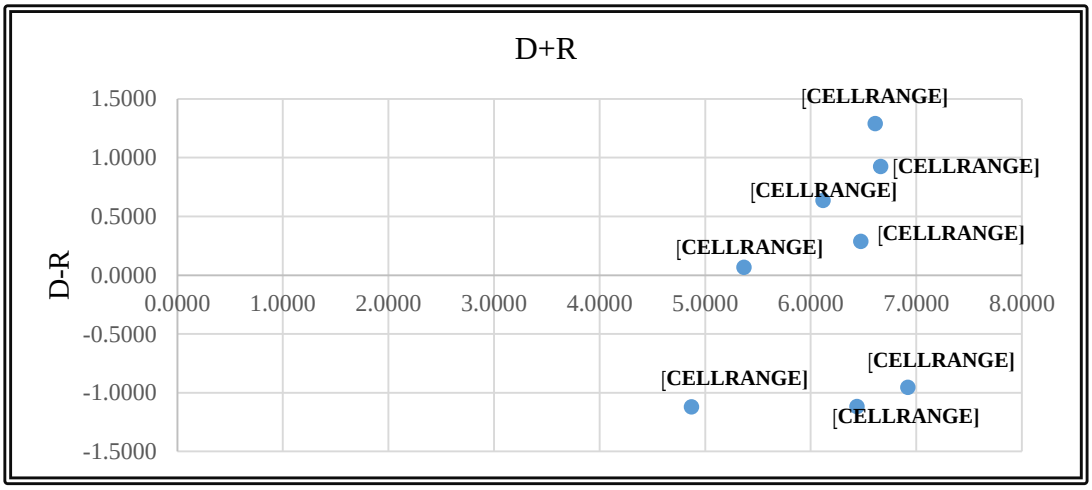
	Di (مجموع سطر)	Ri (مجموع ستون)	Di+Ri (میزان اهمیت)	Di-Ri (تأثیرگذار و تأثیرپذیری)
مشارکت	۳.۷۹۲۸	۲.۸۷۰۳	٦.٦٦۳۱	۰.۹۲۲۵
قانونمندی	۱.۸۷۵۲	۲.۹۹۷٦	٤.۸۷۲۸	-۱.۱۲۲٤
پاسخگویی	۲.۹۸۳٤	۳.۹۳۹۳	٦.۹۲۲۷	-۰.۹۵۵۹
مسئولیت‌پذیری	۳.۳۸۱۰	۳.۰۹٤۳	٦.٤۷۵٤	۰.۲۸٦۷
توافق جمعی	۲.٦٦۰۰	۳.۷۷۹۲	٦.٤۳۹۲	-۱.۱۱۹۱
عدالت محوری	۲.۷۱۷٦	۲.٦۵۱۱	۵.۳٦۸۷	۰.۰٦٦٤
کارایی و اثربخشی	۳.۹۵۰۳	۲.٦٦۲۰	٦.٦۱۲۳	۱.۲۸۸۲
شفافیت	۳.۳۷۵۳	۲.۷٤۱۸	٦.۱۱۷۰	۰.٦۳۳۵

در جدول (۲) مقدار (Di+Ri) نشان‌دهنده تعامل آن است که آن شاخص تعامل بیشتری با سایر شاخص‌ها دارد. از سوی دیگر مقدار (Di-Ri) نشان می‌دهد که میزان تأثیرپذیری و تأثیرگذاری هر شاخص چگونه است. باوجوداین، شاخص‌های که بیشترین تعامل با سایر شاخص‌ها دارند می‌توان به شاخص‌های پاسخگویی، مشارکت و کارایی و اثربخشی به ترتیب امتیازهای (٦/۹۲۲)، (٦/٦٦) و (٦/٦۱) اشاره کرد و هرکدام از آن‌ها با توجه به امتیازهای کسب‌شده در جایگاه‌های اول تا سوم قرار دارند. به عبارتی شاخص پاسخگویی در بین هشت مؤلفه حکمروایی خوب روستایی با دارا بودن بیشترین مقدار(Di+Ri) جز بااهمیت‌ترین و اثرگذارترین شاخص حکمروایی خوب روستایی قلمداد می‌شود. از سوی دیگر شاخص‌هایی که ازلحاظ اهمیت در رتبه‌های بعدی قرار دارند می‌توان به عدالت محوری، قانونمندی و شفافیت اشاره کرد.

از سوی دیگر اگر محور عمودی (Di-Ri) مثبت باشد، متغیر موردنظر علّی و اگر منفی باشد، آن متغیر معلول است. بر همین منبع، متغیرها ازلحاظ علّی و معلولی مشخص شدند(شکل ٦). به‌عبارتی‌دیگر، اگر شاخص‌های موردمطالعه بر اساس نتایج حاصل از دیمتل مثبت باشد، آن شاخص‌ها تأثیرگذار و جز روابط علّی محسوب می‌شوند و اگر همان شاخص‌ها منفی باشند جز روابط معلول و اثرپذیر شناخته می‌شوند. بر این اساس شاخص‌های مانند کارایی و اثربخشی، مشارکت، شفافیت، مسئولیت‌پذیری و عدالت محوری در دسته معیارهای علّت قرار دارند و نتایج حاصل از عوامل علّی نشان می‌دهد که شاخص‌هایی مانند کارایی و اثربخشی، شفافیت و مسئولیت‌پذیری بیشترین اثرگذاری

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

را دارد که کارایی و اثربخشی جز اثرگذارترین شاخص‌ها در توسعه پایدار روستاها شناخته‌شده است و این امر نشان‌دهنده میزان اهمیت آن در بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر برای توسعه پایدار روستاها بسیار اثرگذار و از اهمیت زیادی برخوردار است. از سوی دیگر، شاخص‌های معلول در زمینه می‌توان به توافق جمعی، پاسخگویی و قانونمندی اشاره کرد که در بین آن‌ها قانونمندی جز اثرپذیرترین شاخص‌ها می‌باشد که تحت تأثیر سایر مؤلفه‌ها قرار دارد و درنتیجه در پایداری و توسعه مطلوب نقش کمتری نسبت به سایر شاخص‌ها دارد.



شکل٦: نمودار علی شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی در بخش مرکزی شهرستان پلدختر منبع: یافته‌های پژوهش

Figure 6: Causal diagram of good rural governance indicators in the central district of Poledokhtar county. Source: research findings

بررسی روابط علّی مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی بخش موسیان شهرستان دهلران

در این بخش نیز برای ارزیابی وضعیت حکمروایی خوب روستایی در شهرستان دهلران از روش دیمتل استفاده‌شده است. نتایج کلی هر یک از وضعیت‌های حکمروایی خوب روستایی در جدول(۳) نشان داده‌شده است.

جدول ۳- نتایج اصلی شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی در بخش موسیان شهرستان دهلران

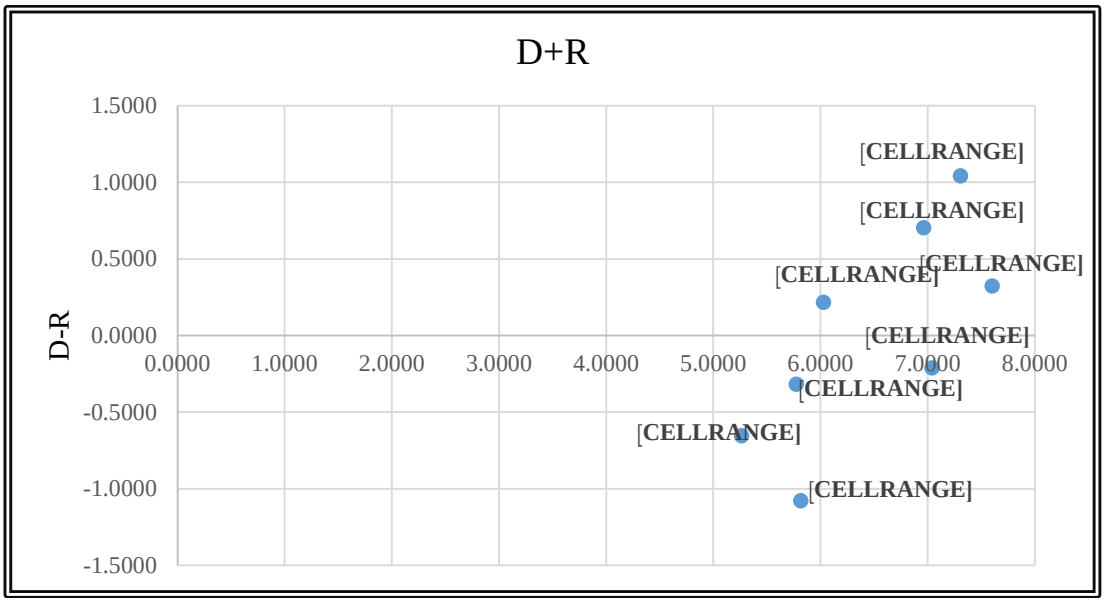
Table 3- The main results of good rural governance indicators in the musian district of Dehloran county

	Di (مجموع سطر)	Ri (مجموع ستون)	Di+Ri (میزان اهمیت)	Di-Ri (تأثیرگذار و تأثیرپذیری)
مشارکت	٤.١٧٥٠	٣.١٣٥٨	٧.٣١٠٧	١.٠٣٩٢
قانونمندی	٢.٧٢٧٦	٣.٠٤٨٢	٥.٧٧٥٩	-٠.٣٢٠٦
پاسخگویی	٣.١٢٢١	٢.٩٠٨٥	٦.٠٣٠٧	٠.٢١٣٦
مسئولیت‌پذیری	٣.٤١٤٩	٣.٦٢٩٣	٧.٠٤٤٢	-٠.٢١٤٥
توافق جمعی	٢.٣٠٣٥	٢.٩٦١٤	٥.٢٦٤٨	-٠.٦٥٧٩
عدالت محوری	٢.٣٦٨٩	٣.٤٤٩٥	٥.٨١٨٤	-١.٠٨٠٦
کارایی و اثربخشی	٣.٩٦٣٣	٣.٦٤٢٧	٧.٦٠٦٠	٠.٣٢٠٥
شفافیت	٣.٨٣٢٦	٣.١٣٢٣	٦.٩٦٤٩	٠.٧٠٠٣

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

با توجه به جدول فوق، نتایج در بخش (Di+Ri) گویای آن است که شاخص کارایی و اثربخشی با امتیاز ۷/٦، مشارکت با امتیاز ۷/۳و مسئولیت‌پذیری با امتیاز ۷/۰٤ در رتبه‌های اول تا سوم قرار دارند و نشان‌دهنده میزان اهمیت و اثرگذاری بیشتر هر یک از آن‌ها در شهرستان دهلران است و نقش مهمی در پایداری روستاها دارند. سایر شاخص‌ها مانند توافق جمعی، قانون‌مندی و عدالت محوری در مراتب اهمیت بعدتری نسبت به سایر شاخص‌ها برخوردارند.

در شکل (۷)، جایگاه هر یک از شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی بر اساس دو مؤلفه اهمیت و رابطه قابل‌سنجش است. در همین راستا، این نمودار نشان می‌دهد که شاخص‌های مشارکت، شفافیت، کارایی و اثربخشی و درنهایت پاسخگویی در دسته معیارهای علّی واقع‌شده‌اند، به‌طوری‌که در بین شاخص‌های فوق، مشارکت با بیشترین مقدار (Di-Ri)، در بالاترین قسمت نمودار قرار دارد و این شاخص نشان می‌دهد که در صورت ارتقا آن در حکمروایی خوب روستایی می‌تواند باعث ارتقا سایر شاخص‌ها شود و درنتیجه باعث پایداری روستاها در شهرستان دهلران خواهد شد. بنابراین، این شاخص جز بااهمیت‌ترین و اثرگذارترین شاخص‌ها است. همچنین شکل (۷) نشان می‌دهد که شاخص‌های مانند مسئولیت‌پذیری، قانونمندی، توافق جمعی و عدالت محوری جز عوامل معلول هستند و شاخص عدالت محوری کمترین مقدار (Di-Ri) را به خود اختصاص داده و به‌عنوان تأثیرپذیرترین شاخص شناخته‌شده است و در پایداری روستاها نقش کمرنگ‌تری دارد.



شکل۷: نمودار علی شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی در بخش موسیان شهرستان دهلران

Figure 6: Causal diagram of good rural governance indicators in the musian district of Dehloran county

بنابراین از مطالب فوق می‌توان دریافت که روزبه‌روز بر انبوهی و پیچیدگی مشکلات روستاها افزوده می‌شود به‌کارگیری اصول حکمروایی خوب روستایی (شفافیت، پاسخگویی، مشارکت، قانونمندیی، کارایی و اثربخشی، مسئولیت، عدالت محوری) ضرورت انکارناپذیر حال و چشم‌انداز آینده روستاهای دهلران و پل‌دختر است. ازاین‌رو

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

اصول اصلی حکمروایی خوب می‌تواند به‌عنوان برون‌رفت از مشکلات فعلی و ترسیم مطلوب چشم‌انداز آینده، نقش محوری در برنامه‌ریزی و رسیدن روستاها به توسعه پایدار باشد؛ بنابراین، مؤلفه‌هایی که ازلحاظ حکمروایی خوب روستایی درروش دیمتل و همچنین ازلحاظ اهمیت و اثرگذاری در وضعیت خوبی قرار ندارند را می‌بایست تقویت گردد تا بتوانند از نقش آن‌ها در زمینه‌سازی توسعه پایدار در این روستاها استفاده کرد و این امر نیازمند انسجام و هماهنگی کلیه نهادها و سازمان‌ها برای برون‌رفت از مشکلات وضع موجود است.

سنجش رابطه بین حکمروایی روستایی و پایداری روستایی

جهت سنجش روابط بین مؤلفه‌های حکمروایی و توسعه پایدار روستایی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جداول زیر آورده شده است.

جدول ٤- ضریب همبستگی پیرسون بین حکمروایی روستایی و پایداری روستایی دو بخش موردمطالعه

Table 4- Pearson's correlation coefficient between rural governance and rural sustainability of the two study areas

آزمون گشتاوری پیرسون	حکمروایی روستایی			پایداری روستایی		
	حجم جامعه	سطح معناداری	ضریب همبستگی	حجم جامعه	سطح معناداری	ضریب همبستگی
حکمروایی روستایی	۲۸٤	۰/۰۰۰	۰/۷۳۷**	۱		
پایداری روستایی	۱			۲۸٤	۰/۰۰۰	۰/۷۳۷**

در جدول بالا به بررسی رابطه بین حکمروایی خوب روستایی با پایداری روستایی پرداخته‌شده است. از ضریب همبستگی پیرسون برای معناداری رابطه بین متغیرها استفاده‌شده است اگر سطح معناداری کمتر از ۵ درصد باشد با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان رابطه دو متغیر را ثابت کرد، یافته‌ها نشان می‌دهد که بین حکمروایی خوب روستایی و پایداری روستایی با مقدار ضریب همبستگی ۰/۷۳۷ در سطح ۰/۰۵ درصد آلفا رابطه معنی‌دار و مثبتی وجود دارد. با توجه به سطح معناداری به‌دست‌آمده ضریب همبستگی مشاهده‌شده تائید می‌گردد. ($p \leq 0.05$). یعنی هر چه حکمروایی خوب روستایی در روستاهای دو بخش موردمطالعه بهتر باشد به همان اندازه روستاهای بخش‌های موردمطالعه از پایداری نسبتاً بهتری برخوردارند و بالعکس.

جدول ٥- بررسی ضریب همبستگی پیرسون مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری روستایی بخش مرکزی و بخش موسیان

Table 5- Examining the Pearson correlation coefficient of the components of rural governance and rural sustainability in the central district and Musian district

مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری دو بخش موردمطالعه	همبستگی	زیست‌محیطی	اقتصادی	اجتماعی	کالبدی- فضایی	پایداری روستایی
مشارکت	ضریب همبستگی	۰/۱٤۱*	۰/۱۳۰*	۰/۱۰٥	۰/۲٤۳**	۰/٦۲۳**
	سطح معناداری	۰/۰۱۷	۰/۰۲۹	۰/۰۷۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
قانونمندی	ضریب همبستگی	۰/۲۱۰**	۰/۲۳٤**	-۰/۰۲٦	۰/۲۱۲**	۰/٥۲۳**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/٦٥۹	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
پاسخگویی	ضریب همبستگی	۰/۱۷٦**	۰/۲٦۸**	۰/۰٤۲	۰/۳۷۰**	۰/٦۱۷**

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

ادامه جدول ۵- بررسی ضریب همبستگی پیرسون مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری روستایی بخش مرکزی و بخش موسیان

Countinue of table 5- Examining the Pearson correlation coefficient of the components of rural governance and rural sustainability in the central district and Musian district

	سطح معناداری	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	۰/٤۸۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
مسئولیت‌پذیری	ضریب همبستگی	۰/۲٤٦**	۰/۲۵٦**	۰/۰٦۰	۰/۲۹۸**	۰/٤٦۵**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۳۱۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
توافق جمعی	ضریب همبستگی	۰/۲٦۵**	۰/۲۸۵**	۰/۰۷۷	۰/٤۳۵**	۰/۳۹٤**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۹۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
عدالت محوری	ضریب همبستگی	۰/۲۰۵**	۰/۲٦۹**	۰/۰۲۵	۰/۲۵٤**	۰/۲٦۲**
	سطح معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/٦۷۸	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
کارایی و اثربخشی	ضریب همبستگی	۰/۰٦۸	۰/۰۷۸	۰/۰۹۲	۰/۲۲۹**	۰/۱۹۵**
	سطح معناداری	۰/۲۵۳	۰/۱۸۸	۰/۱۲۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۱
شفافیت	ضریب همبستگی	۰/۰۰۰	۰/۱۰۹	۰/۰۰۷	۰/۱٤۱*	۰/۱۲۱*
	سطح معناداری	۰/۹۹٤	۰/۰٦٦	۰/۹۰٤	۰/۰۱۷	۰/۰٤۱
حکمروایی روستایی	ضریب همبستگی	۰/۲٤۸**	۰/۳۰۳**	۰/۰۷۸	۰/٤۱۵**	۰/۷۳۷**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۹۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

همان‌طوری که در جدول بالا نشان داده‌شده است رابطه بین تمامی مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی (مشارکت، قانونمندی، مسئولیت‌پذیری، توافق جمعی، عدالت‌محوری، کارایی و اثربخشی، شفافیت) با مؤلفه‌های پایداری روستایی (زیست‌محیطی، اقتصادی و کالبدی- فضایی) روستاهای دو بخش موردمطالعه، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p\leq0.05$) که دراین‌بین با مؤلفه پایداری اجتماعی با سطح معناداری (۰/۱۹۰) و ضریب همبستگی (۰/۰۷۸) معنی‌دار نبوده ($p>0.05$) و با توجه به نظر پاسخگویان (نبود آرامش در روستا، نزاع و اختلافات طایفه‌ای، اعتماد نداشتن به شورا و ...) Sig آن معنی‌دار نبوده و میزان رابطه ضعیف می‌باشد بهترین ضریب همبستگی شاخص‌های حکمروایی خوب روستایی با شاخص‌های پایداری روستایی در بخش‌های موردمطالعه در ابعاد کالبدی- فضایی (۰/٤۵۱)، اقتصادی (۰/۳۰۳)، زیست‌محیطی (۰/۲٤۸) و اجتماعی (۰/۰۷۸) است. مجموع بین متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق در بخش‌های موردبررسی نیز برابر است با ۰/۷۳۷ که از ضریب همبستگی متوسطی به بالایی برخوردار می‌باشد.

همان‌طور که یافته‌های جدول (٦) نشان می‌دهد، یافته‌های ضرایب همبستگی بین مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی (مشارکت، قانونمندی، مسئولیت‌پذیری، توافق جمعی، عدالت‌محوری، کارایی و اثربخشی، شفافیت) با پایداری روستایی(زیست‌محیطی، اقتصادی و کالبدی- فضایی) روستاهای موردمطالعه در بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد ($p\leq0.05$) که در این میان با مؤلفه پایداری اجتماعی با سطح معناداری (۰/۰۵٦) و همبستگی (۰/۱۳۵) معنادار نبوده است ($p>0.05$) با توجه به نظر پاسخگویان Sig آن معنی دارنشده و میزان رابطه نیز ضعیف است. همانطوری که در جدول بالا نشان داده‌شده است بیشترین ضریب همبستگی مؤلفه‌های

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

حکمروایی خوب روستایی با پایداری روستایی روستاهای موردبررسی بخش مرکزی پل‌دختر در بعد پایداری کالبدی- فضایی ۰/٤۳۸، پایداری اقتصادی ۰/۳۹۳، پایداری زیست‌محیطی ۰/۳٦٥ و پایداری اجتماعی ۰/۱۳٥ است. مجموع ضرایب همبستگی بین مؤلفه حکمروایی خوب روستایی و مؤلفه‌های پایداری روستایی ۰/٤۷۲ می‌باشد که ضریب همبستگی خوبی را نشان می‌دهد.

جدول ٦- بررسی ضریب همبستگی پیرسون مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری روستایی بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر

Table 6-Examining the Pearson correlation coefficient of the components of rural governance and rural sustainability in central district of Poledokhtar county

مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر	همبستگی	زیست‌محیطی	اقتصادی	اجتماعی	کالبدی- فضایی	پایداری روستایی
مشارکت	ضریب همبستگی	۰/۲٥۸**	۰/۱٥۸*	۰/۱٤۳*	۰/۲۲۸**	۰/۲۹۹**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۲٥	۰/۰٤٤	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰
قانونمندی	ضریب همبستگی	۰/۲٥۸**	۰/۳۱۸**	-۰/۰٥٦	۰/۲٤۹**	۰/۳۱۲**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/٤۳۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
پاسخگویی	ضریب همبستگی	۰/۲٥۳**	۰/۲۹٦**	۰/۱٤۳*	۰/۳۳۰**	۰/۳۷۱**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰٤٤	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
مسئولیت‌پذیری	ضریب همبستگی	۰/۳۳۲**	۰/۳۳۳**	۰/۱۱٥	۰/۳۳۱**	۰/۳۹۲**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۰٦	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
توافق جمعی	ضریب همبستگی	۰/۳٤٥**	۰/۳٤۷**	۰/۰۷٤	۰/٤۷۹**	۰/٤۳۳**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۲۹٥	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
عدالت محوری	ضریب همبستگی	۰/۲٤۰**	۰/۳٤۳**	۰/۰۱۹	۰/۳۰٥**	۰/۲۹۷**
	سطح معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۰/۷۹۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
کارایی و اثربخشی	ضریب همبستگی	۰/۱۲۲	۰/۱۰۹	۰/۱٥۰*	۰/۲۰۳**	۰/۲۳٤**
	سطح معناداری	۰/۰۸٦	۰/۱۲٤	۰/۰۳٥	۰/۰۰٤	۰/۰۰۱
شفافیت	ضریب همبستگی	۰/۰۱٤	۰/۰۸۲	۰/۰۹۷	۰/۰۱۷	۰/۰۸۹
	سطح معناداری	۰/۸٤۸	۰/۲٥۱	۰/۱۷۳	۰/۸۱۰	۰/۲۱۲
حکمروایی روستایی	ضریب همبستگی	۰/۳٦٥**	۰/۳۹۳**	۰/۱۳٥	۰/٤۳۸**	۰/٤۷۲**
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰٥٦	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

جدول۷- بررسی ضریب همبستگی پیرسون مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری روستایی بخش موسیان شهرستان دهلران

Table 7- Examining the Pearson correlation coefficient of the components of rural governance and rural sustainability in Musian district of Dehloran county

مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری بخش موسیان شهرستان دهلران	همبستگی	زیست‌محیطی	اقتصادی	اجتماعی	کالبدی- فضایی	پایداری روستایی
مشارکت	ضریب همبستگی	-۰/۰۱۹	۰/۹۰٦**	۰/۲۳٥*	۰/۲۳٥*	۰/٦٥۸**
	سطح معناداری	۰/۸٦٤	۰/۰۰۰	۰/۰۳۱	۰/۰۳۱	۰/۰۰۰

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

ادامه جدول۷- بررسی ضریب همبستگی پیرسون مؤلفه‌های حکمروایی روستایی و پایداری روستایی بخش موسیان شهرستان دهلران

Continue of table 7- Examining the Pearson correlation coefficient of the components of rural governance and rural sustainability in Musian district of Dehloran county

قانونمندی	ضریب همبستگی	۰/۰٤۲	۰/۷۹۹**	۰/۰٦٤	۰/۰٦۷	۰/٤۲۹**
	سطح معناداری	۰/۷۰۵	۰/۰۰۰	۰/۵٦۲	۰/۵٤۸	۰/۰۰۰
پاسخگویی	ضریب همبستگی	-۰/۲۱۰	۰/٦۱۱**	۰/٤۳۱**	۰/٤۳۱**	۰/٦٤۵**
	سطح معناداری	۰/۰۵۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
مسئولیت‌پذیری	ضریب همبستگی	-۰/۱۰۸	۰/۷۸۳**	۰/۲۰۵	۰/۲۱۵*	۰/۵٦۹**
	سطح معناداری	۰/۳۳۰	۰/۰۰۰	۰/۰٦۱	۰/۰۵۰	۰/۰۰۰
توافق جمعی	ضریب همبستگی	۰/۰۳۸	۰/٤۰۸**	۰/۱۰۰	۰/۲٦۱*	۰/۳۳۲**
	سطح معناداری	۰/۷۳۰	۰/۰۰۰	۰/۳٦۷	۰/۰۱٦	۰/۰۰۲
عدالت محوری	ضریب همبستگی	۰/۰۲۷	۰/۵۳۵**	۰/۲٦۵*	-۰/۰۰۵	۰/٤۷۳**
	سطح معناداری	۰/۸۰۷	۰/۰۰۰	۰/۰۱۵	۰/۹٦۱	۰/۰۰۰
کارایی و اثربخشی	ضریب همبستگی	-۰/۱۷۲	۰/۵۳۲**	۰/۲٦۷*	۰/۲٦۷*	۰/٤۳۰**
	سطح معناداری	۰/۱۱۸	۰/۰۰۰	۰/۰۱۵	۰/۰۱٤	۰/۰۰۰
شفافیت	ضریب همبستگی	-۰/۲۳٤*	۰/٦۹۰**	۰/۲۵۹*	۰/۳۳۲**	۰/۵۷۵**
	سطح معناداری	۰/۰۳۲	۰/۰۰۰	۰/۰۱۷	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰
حکمروایی روستایی	ضریب همبستگی	-۰/۱۲۲	۰/۸۹۸**	۰/۳۰۳**	۰/۳۳۲**	۰/۷۰۸**
	سطح معناداری	۰/۲٦۹	۰/۰۰۰	۰/۰۰۵	۰/۰۰۲	۰/۰۰۰

طبق جدول (۷) در بخش موسیان شهرستان دهلران با توجه به یافته‌های تحقیق ضریب همبستگی مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی و پایداری روستایی در بین تمام مؤلفه‌های حکمروایی با پایداری روستایی (اقتصادی، اجتماعی و کالبدی- فضایی) رابطه مثبت و معنی‌داری مشاهده‌شده است ($p\leq0.05$). همچنین ضرایب همبستگی نشان می‌دهد که در بخش موسیان بین مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی (مشارکت، قانونمندی، پاسخگویی، مسئولیت‌پذیری، توافق جمعی، عدالت محوری، کارایی و اثربخشی) با مؤلفه پایداری زیست‌محیطی رابطه معناداری مشاهده نشده است($p>0.05$) با توجه به نظر پاسخگویان Sig آن معنادار نبوده و ضریب همبستگی آن ضعیف است. مجموع ضریب همبستگی بین مؤلفه‌های حکمروایی خوب با مؤلفه‌های پایداری در بخش موسیان شهرستان دهلران ۰/۷۰۸ است که از سطح ضریب همبستگی بالایی برخوردار می‌باشد.

همان‌گونه که در خروجی تحلیل واریانس در قالب جدول ANOVA، مقدار آماره F برابر با ۱۱/٦٦۸ با سطح معناداری ۰/۰۰۰ بوده (آلفا کوچک‌تر از ۰/۰۵)، تفاوت معناداری ازلحاظ وضعیت پایداری بین روستاهای موردمطالعه وجود داشته است. با استفاده از آزمون TUKEY به لحاظ وضعیت پایدار روستایی، روستاها را به ٦ طبقه یا زیرمجموعه همخوان تقسیم کرده، روستاهایی که در طبقه ٦ (شهرک ولیعصر، دشت عباس و عین خوش) قرار دارند ازلحاظ پایداری دارای بالاترین سطح و روستاهایی که در طبقه ۱ (گری باباخان و گردنگاه شاعلی) قرار دارند، دارای پایین‌ترین سطح پایداری می‌باشند(جدول ۹).

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

جدول ۸- مقایسه میانگین وضعیت پایداری روستایی در روستاهای دو بخش موردمطالعه (ANOVA)

Table 8- Comparison of the average state of rural sustainability in the villages of the two study areas (ANOVA)

آنوا توکی	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معناداری
تفاوت درون‌گروهی	۵۰۰۲۵/۹۵۷	۲۷	۱۸۵۲/۸۱۳	۱۱/٦٦۸	۰/۰۰۰
تفاوت بین گروهی	٤۰٦٥۲/٤۳۸	۲٥٦	۱٥۸/۷۹۹		
مجموع	۹۰٦۷۸/۳۹٤	۲۸۳			

جدول ۹- طبقه‌بندی روستاها بر اساس وضعیت پایداری بر اساس آزمون (TUKEY)

Table 9- Classification of villages based on sustainability status based on Tukey test

روستاها					
ناپایدار		نیمه پایدار		پایدار	
طبقه ۱	طبقه ۲	طبقه ۳	طبقه ٤	طبقه ۵	طبقه ٦
گری باباخان گردنگاه شاعلی	بابا خوارزم کریم ملاوی بابا بهرام دولابی بادامک چم هندی ابوغویر واشیان نصیر تپه چم گز جلگه خلج بالا سراب رجب چم مهر	سادات دالپری نهرعنبر برج کبود میدان بزرگ شهرک بدر	پران پرویز واشیان چشمه شیرین	سراب حمام وره زرد پتک دینارووند شهرک سپتون پاعلم	شهرک ولیعصر دشت عباس عین خوش

نتیجه‌گیری

این پژوهش برای شناسایی عوامل مؤثر در حکمروایی شایسته محلی، در سکونتگاه‌های روستایی بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر و بخش موسیان شهرستان دهلران انجام گرفت. نتایج تحلیل‌ها نشان می‌دهد که سطوح پایین خدمات‌دهی عمومی روستاهای (چم کبود، چم هندی، بابا بهرام، گری باباخان)، عدم اعتماد شایسته مردم به دولت (روستاهای چم مهر، ابوغویر، ملاوی، جلگه خلج بالا، گردنگاه شاعلی و واشیان تپه نصیر)، عدم مشارکت قابل‌توجه مردم در فرایند برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و اجرا، فقدان یکپارچگی در سیاست‌گذاری توسعه سکونتگاه‌های روستایی (روستاهای ملاوی، دولابی بادامک، چم هندی، گردنگاه شاعلی و بابا خوارزم کریم)، ازجمله مشکلات در مسیر تحقق حکمروایی شایسته در روستاهای موردمطالعه است. برای بررسی و ارزیابی وضعیت حکمروایی خوب و توسعه پایدار در دو بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر و بخش موسیان شهرستان دهلران از روش دیمتل، آزمون

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

پیرسون و آنوا توکی بهره گرفته شد. نتایج حاصل از روش دیمتل در نمودار علّی نشان داد که در بین مؤلفه‌های حکمروایی، کارایی و اثربخشی، مشارکت، شفافیت، مسئولیت‌پذیری و عدالت محوری بیشترین تأثیر را در بهبود توسعه پایدار روستاهای دهلران داشته است. همچنین کمترین تأثیر را شاخص‌های توافق جمعی، پاسخگویی و قانونمندی داشته‌اند. در روستاهای بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر نیز نتایج نشان می‌دهد که مشارکت، شفافیت و کارایی و اثربخشی به ترتیب بیشترین اثرگذاری را توسعه روستاهای موردمطالعه داشته‌اند. بااین‌وجود شاخص‌هایی مانند قانونمندی، توافق جمعی و عدالت محوری نقش کمتری در توسعه روستاهای موردمطالعه داشته‌اند. نتایج حاصل از آزمون پیرسون با اطمینان ۰/۹۵ و سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ درصد نشان داد که، بین مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی و پایداری روستایی، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد که مقدار ضریب همبستگی به‌دست‌آمده برابر با ۰/۳۸۵ درصد است. بنابراین می‌توان گفت که هر چه مؤلفه‌های حکمروایی خوب روستایی(متغیر مستقل) در روستاهای دو بخش موردمطالعه مناسب‌تر و مطلوب‌تر باشند به همان نسبت پایداری روستایی (متغیر وابسته) از وضعیت بهتری برخوردار می‌باشد و نواحی روستایی ازنظر اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی وضعیت پایداری خواهند داشت. در بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر بین مؤلفه‌های حکمروایی و سه مؤلفه پایداری روستایی (زیست‌محیطی، اقتصادی و کالبدی- فضایی) رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد و در بخش موسیان شهرستان دهلران بین مؤلفه‌های حکمروایی و سه مؤلفه پایداری روستایی (اقتصادی، اجتماعی و کالبدی- فضایی) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. مجموع ضریب همبستگی بین حکمروایی و پایداری روستایی دو بخش موردمطالعه نشان می‌دهد که در بخش موسیان ضریب همبستگی بیشتری بین شاخص‌های موردمطالعه و پایداری وجود دارد. آزمون آنوا توکی برای تعیین وضعیت روستاهای ازنظر پایداری دو بخش موردمطالعه نشان می‌دهد که روستاهای (شهرک ولیعصر، دشت عباس و عین خوش) در بالاترین درجه پایداری و روستاهای (گری باباخان و گردنگاه شاعلی) در پایین‌ترین طبقه قرارگرفته‌اند که گویای وضعیت ناپایدار شاخص‌ها در این روستاها می‌باشد. بیشتر روستاهای که در بخش دهلران شهرستان موسیان موردبررسی قرارگرفته‌اند شرایط پایدار یا نیمه پایدار قرار دارند و اکثر روستاهای بخش مرکزی پل‌دختر شرایط ناپایدار یا نیمه پایدار دارند. این نتایج نشان‌دهنده شرایط بهتر روستاها در بخش دهلران شهرستان موسیان، نسبت به روستاهای بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر است. یافته‌های پژوهش حاضر، با یافته‌های محققان دیگر از جهاتی همسویی داشته و در زمینه‌هایی نیز متفاوت است که این تفاوت در تحقیق نوآوری این پژوهش محسوب می‌شود: Norouzi and Ebrahimi(2018) در پژوهشی به تحقق‌پذیری شاخص‌های حکمروایی خوب در نواحی روستایی شهرستان لنجان پرداخته‌اند و نتایج آن‌ها نشان می‌دهد که شاخص‌های حکمروایی خوب در بین روستاهای موردمطالعه تفاوت معنادار دارند واصلی‌ترین شاخص‌هایی که باید در حکمروایی روستایی سنجیده شود را معرفی کردند. در پژوهش حاضر نیز از همین شاخص‌ها که اعتبار علمی آن اثبات‌شده، استفاده شد. Roknedine Eftekhari et al(2012) ، در پژوهشی به ارائه الگوی مناسب حکمروایی خوب روستایی در ایران پرداخته‌اند و نتایج آن‌ها با استفاده از آزمون T نشان می‌دهد که حکمروایی

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

خوب روستایی در اکثر روستاهای موردمطالعه از وضعیت مناسبی برخوردار نبوده است که در این پژوهش نیز نتایج بسیار نزدیکی در مورد وضعیت نامناسب حکمروایی روستایی مشخص شد.(Pazoki et al(2020 ، در مطالعه به تحلیل نقش مدیریت مبتنی بر حکمروایی خوب در توسعه پایدار روستایی پرداخته و نتایج آن‌ها نشان می‌دهد که سطح حکمروایی و پایدار روستاها در وضعیت مناسبی بوده و رابطه معناداری بین حکمروایی خوب و پایداری روستایی وجود داشته است و این نتایج با یافته‌های این پژوهش همخوانی دارد. تفاوت پژوهش با مطالعات قبلی نیز در زمینه استفاده از چندین روش و تکنیک برای مشخص کردن تفاوت موجود بین دو ناحیه و همچنین شناخت ارتباط بین تحقق شاخص‌های حکمروایی خوب و پایداری در محیط روستاها می‌باشد. از مباحث فوق می‌توان نتیجه گرفت که حکمروایی روستایی به‌عنوان رویکرد جدید در حکومت با شاخص‌های خاص خود نقشی مؤثری در زمینه مدیریت روستایی دارد. با توجه به نتیجه‌های به‌دست‌آمده، به‌منظور حکمروایی بهتر روستایی در دو محدوده موردبررسی، راهکارهای زیر را می‌توان پیشنهاد نمود:

- توجه بیشتر به روستاهایی که شرایط مطلوبی ازنظر شاخص‌های حکمروایی خوب ندارند، بخصوص روستاهای بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر (روستاهای ملاوی، گری باباخان، بابا خوارزم، بابا بهرام و دولابی بادامک) در برنامه‌ها و طرح‌های استانی.
- ارتقاء سطح دانش و مهارت مدیران روستایی (روستای چم هندی، ابوغویر، گری باباخان، گردانگاه شاعلی، دولابی بادامک و بابا بهرام).
- استفاده از مدیران محلی در روستاهای (چم گز، برج کبود، بابا خوارزم)
- توجه کردن به شاخص‌های زیست‌محیطی در روستاهای (چم هندی، گردنگاه شاعلی، ابوغویر، بابا بهرام)
- توجه به شاخص‌های اجتماعی در روستاهای (بابا خوارزم کریم، گردنگاه شاعلی، گری بابا خان، چم مهر، ملاوی)
- توجه به سیمای روستا(چم هندی، ابوغویر، واشیان نصیر تیه، میدان بزرگ، چشمه شیرین)
- توجه بیشتر به شاخص‌هایی که مشخص شد در محدوده‌های موردمطالعه بیشترین تأثیر را روی موفقیت حکمروایی دارند، ازجمله شاخص‌های کارایی و اثربخشی، مشارکت، شفافیت، مسئولیت‌پذیری و عدالت محوری. برای مثال اگر بخواهیم حکمروایی روستایی موفقیت بیشتری در روستاها داشته باشد باید با جلب همکاری و مشارکت بیشتر مردم باشد.
- شفافیت بیشتر دهیاران و شوراها در روستاهای بخش مرکزی شهرستان پل‌دختر در برنامه‌ها و طرح‌ها و تصمیم‌گیری‌ها در جهت مشارکت بیشتر و موفقیت حکمروایی
- ازآنجاکه نتایج نشان داد بین پایداری (زیست‌محیطی، اجتماعی و اقتصادی) و بهبود وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب رابطه مستقیم و معنی‌داری وجود دارد، می‌توان با بهبود وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب مانند شفافیت، عدالت محوری و مسئولیت‌پذیری، به توسعه پایدار و پیشرفت روستاها کمک نمود.

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

References

- Anabestani, A.,& Soleymani, z. (2019). ″The effect of good governance on increasing the guality of the physical environment of rural settlements″. ***Journal of Research and Rural Planning,*** 8(2): 145-163. https://magiran.com/p1980711.
- Andrew, B. (2014). ″Leadership and the governance of rural communities″, ***Journal of Rural Studies***, 34,254-262. doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.01.007.
- Arora-Jonsson, S. (2017).″The realm of freedom in new rural governance: Micro-politics of democracy in Sweden″. ***Journal of Geoforum***, 79, 58-69.https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2016.12.010.
- Bemile, R.,& Boateng, R.(2015). ″Promoting good governance through information and communication technology in resource-poor contexts″.Conference Paper- Proceedings of the Africa Digital Week**,** 25-29 July 2015.
- Dadvar Khani, F., Salmani, M., Farhadi, S.,& Zare, Z. (2011).″Good governance for rural poverty reduction strategy″. ***Journal of Human Geography***, 4, 103-20. [In Persian]. sid.ir/paper/177107/fa.
- Darvishi, H., Rokneddin Eftekhari, A., Rahmani, B., Sarrafi, M,.& Atashak, M. (2019). ″Analysis of factors affecting the inefficiency of spatial policies in rural areas of Iran″.***Journal of Research and Rural Planning***, 25(2), 115-130. https://dx.doi.org/10.22067/jrrp.v5i4.73320.
- DorkasRambu, A., Dolfriandra Huruta, A.,&Cheng,Wen, L (2020). ″Rural microfinance sustainability: Does local wisdom driven- governance work**?″. *Journal of Cleaner Production***, 267, 1-10. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.122153.
- Dwyer, L., Edwards, D., Mmistilis, N., Roman, C., &Scott, N. (2009). ″Destination and enterprise management for a tourism future". ***Journal of Tourism Management***, 30(1), 63-74. https://doi.org/10.1016/j.tourman.2008.04.002.
- Farajirad, Kh., Kazemian, Gh.,& Rokneddin Eftekhari, A. (2013). " Pathology of regional development policies in Iran: An institutional approach ". ***Journal of Process Management & Development,*** 26(2), 27-58. [In Persian]. http://jmdp.ir/article-1-1733-en.html.
-Frans, J.G.,& Luloff, A.E. (2009). ″ An Institutional Analysis of Rural Policy in the United States". ***Community Development***, (40)3, 232-246. https://doi.org/10.1080/15575330903091696.

- Frank, M., Mariapina, T.,& Maria, D. L. (2013). ″Social capital and governance for sustainable rural development″.***Studies in Agricultural Economics***, 115(2), 104-110. http://dx.doi.org/10.7896/j.1220.
- Firouzi, M.A.,& Alizadeh, H. (2017). ″Analyzing and forecasting of urban governance approach realization in the urban management of Ahvaz city″. ***Journal of Geographical Space***, 58 (17), 265-284. [In Persian].
- Graham, J., Bruce, A.,& Plumptre, T. (2003). "Principles for good governance in the 21s t century".***Policy brief*** ,15 (6),31-45.
- Kabiri, A.,& Valai, M.(2019). "The effects of social capital in achieving rural good governance Case study: Zarrineh rood and Marhamat abad shomali rural districts, Miandoab". ***Journal of Geographical Space***, 64, 75-97. [In Persian].
- Khoshfar, GH., Shayan, M.,& Khodadad, M. (2019).″An analysis of rural management performance with emphasis on good governance indicators: Villages in Zarrin Dasht County". ***Journal of Socio-Cultural Development Studies***, 7, 9-35. [In Persian]. https://www.sid.ir/paper/515379/fa.
-Macken walsh, A. (2011). ″Partnership and subsidiarity? A case-study of farmers' participation in contemporary EU governance and rural development initiatives″.***Journal of Rural Society,*** 21(1), 43-53. https://doi.org/10.5172/rsj.2011.21.1.43.
-Manyi, E. E. (2007). ″Local governments and rural development: A case study of buea in cameroon″.Thesis of Master, Environment and Sustainability Centre for Development and the Environment, University of Oslo Blindern, Norway. https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/32690/Eyong_thesis.pdf?sequence=1.

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

-Matovu, George. (2002). "Policy options for good governance and local economic development in eastern and Southern Africa". ***Journal of Urban Forum***, 13, 121-133. https://doi.org/10.1007/s12132-002-0018-x.
-Meydari, A., &Kheirkhahan, J. (2005). "***Good fovernance: The foundtion of development***", Tehran :Islamic Consultative Assembly, Research Center Pub.
-Norouzi, A., Mahdavi, D.,& Badrizadeh, Z. (2018)."Evaluating the performance of Village administrations using the framework of rural good governance indicator (A case study: rural areas in central district of Isfahan county)". ***Journal of Rural Research***, 8(4), 649-662. [In Persian]. https://doi.org/10.22059/jrur.2018.64055.
-Norouzi, A.,& Ebrahimi, E. D. (2018). " Investigating realization of good governance indicators in rural areas of Lenjan County". ***Journal of Physical Development Planning***, 10, 93-109. [In Persian]. https://dorl.net/dor/20.1001.1.26455471.1397.5.2.6.1.
-OECD, (2017), ***"Monitoring progress in multi level governance and rural policy"*** , Paris:OECD Pub, Sweden. https://doi.org/10.1787/19900759.
- OECD, (2016), ***"The new rural paradigm: policies and governance"***, Paris: OECD Pub. https://doi.org/10.1787/9789264023918-en.
-Oliveira, J., Doll, N.H., Balaban, O., Jiang, P., Dreyfus, M., Suwa, A., Penaranda, R.M., &Dirgahayani, P. (2013)."Green economy and governance in cities: Assessing good governance in key urban economic processes".***Journal of Cleaner Production***, 58, 138-152. https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2013.07.043.
-Pazoki, M., Sheikhi, D.,& Samadi, SH. (2020). "Analysis of management based on good governance role in sustainable rural development, case study: Filestan pakdasht township" .***Journal of Geography and Development***, 58, 93-112. [In Persian]. https://doi.org/10.22111/gdij.2020.5178.
-Rahmani Fazli, A., Sadeqi, M., &Alipoorian, J. (2015). "Theoretical basis of good governance in the modern rural management".***Journal of Urban Management***, 37, 43-53. [In Persian]. https://www.sid.ir/paper/92137/fa.
-Raja Kasim, R., Awang, A., &Hashim, Z.(2013). "Innovative and sustainable governance model of rural transformation center in agribusiness projects: A conceptual paper". ***Procedia Social and Behavioral Sciences***, 107, 67-71. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.400.
-Roknedine Eftekhari, A., Azimi Amoli, J., PourTaheri, M., &Ahmadipour, Z. (2012)."Providing a good pattern of good rural governance in Iran".***Journal of Geopolitics***, 8(2), 1-28. [In Persian]. https://dorl.net/dor/20.1001.1.17354331.1391.8.26.1.9.
-Saidi, A. (2008). "***Encyclopedia of urban and rural management***". Tehran: Iran's Municipalities and Village administrators Pub.
-Sarrafi, M. (2008). "Regularizing informal settlements in light of good urban governance in Iran". ***Journal of the Urban Development and Organization***, 23-24, 4-13. [In Persian].
-Taleshi, M., DarbanAstane, A.,& Mousavi, S. (2018). "Explaining the spatial pattern of rural good governance in Karaj metropolitan".***Journal of Geographical Urban Planning Research***, 5,585-606. [In Persian]. https://doi.org/10.22059/jurbangeo.2018.245340.809.
-UNDP, (2002), ***"Governance for sustainable human development"***, New York:Vaily Pub. https://digitallibrary.un.org/record/492551.
- Uson, T., Klonner, C.,& Hofle, B.(2016)." Using participatory geographic approaches for urban flood risk in Santiago de Chile: Insights from a governance analysis ".***Journal of Environmental Science & Policy***, 66, 62-72. https://doi.org/10.1016/j.envsci.2016.08.002.
-Vitudes, A. (2016)."Good governance principle in spatial planning at local scale".***Scince Direct,*** 161,1710-1714. https://doi.org/10.1016/j.proeng.2016.08.650.
- Woods, M. (2005). ***"Rural geography: Processes, responses and experiences in rural restructuring".*** London: Sage Pub.
-Woreda, H. (2017). "Decentralized good governance in rural land administration: The Case of agrarian society Ethiopia ". ***International Journal of Engineering Development and Research***, 5,131-142.

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

-Zahedi, Sh., &Ebrahimpour, H. (2012). ***"Governance on the Basis of Sustainability (With a Focus on Environmental Preservation)".*** Tehran**:**Samt Pub.
-Zhenning, Yu., Cifang, Wu., Yongzhong,T.,&Zhang, X. (2018). "The dilemma of land expansion and governance in rural China: A comparative study based on three townships in Zhejiang province". ***Journal of Land Use Policy***, 71, 602-611. https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2017.09.054.

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]

Investigating the effective factors in achieving good local governance: case study

(villages in the central district of Poldakhtar county and Mosian district of Dehloran county)

Abstract

Todays, development of villages compared to the past has an inclusive linking with the concept of management. Rural effective management needs utilizing new managerial perspectives such as good governance, especially rural good governance in development process. In this regard, the present study aims to clarify and investigate the effective components in fulfilling rural good governance in rural settlements of Poldokhtar County's central district and also Mosian district of Dehloran County. Data collection resources are library and survey-based and research tool is questionnaire. The results of causative relations of Demitel technique show that indices of efficiency and effectiveness are the most effective and legality indicator is the most impression in Poldokhtar County's central district. Also, transparency indicator is identified as the most effective and justice indicator as the most impression indicator of good rural governance in Mosian District of Dehloran County. Findings of correlation coefficient disclosed that there is a positive and meaningful correlation between rural governance constituents (participation, answering, legality, responsibility, collective agreement, impartiality, transparency, efficiency, and effectiveness) with rural sustainability and all components, except social sustainability in Poldokhtar County's central district ($p \leq 0.05$). Also, it was revealed that there is a meaningful relation among constituents of rural governance and sustainability components, except environmental one in Mosian district of Dehloran County ($p > 0.05$). Moreover, Toki's test findings show that Mosian district villages have a better condition compared to the central district in the field of sustainability.

Keywords: good governance, rural good governance, sustainable rural development, central district of Poldokhtar County, Mosian district of Dehloran County

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-11-28]